

Nemcsak belsőépítészetről

– az MKISZ-beli belsőépítészeti kiállítás(ok) és katalógusa apropóján

■ Olvastam Tóta József kollégám cikkét a lapban a kiállításról, a katalógusról, a belsőépítészetről és a belsőépítészek helyzetéről (MI/2014/4). Lényegében jól látja a dolgokat, többnyire igaza van. Lehetne árnyalni, finomítani, simítgatni, csomagolni, de ez a lényegen nem sokat változtat.

A történekekről dióhéjban – a Tóta-cikkbelit megelőző két kiállításról is.

Kortárs belsőépítészet kiállítás (megnyitó 2012. október 12-én). Már az, ahogy tudomásomra jutott, tipikus volt. Valakitől kaptam az infót, aki szintén kapta valakitől (a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége – MKISZ – Belsőépítész Szakosztálya nem küldött levelet, e-mailt, ahogy elvárható lett volna). Az infó: az utóbbi évek munkáiból vigyek be 2 darab 100x70 centiméteres tablót. Hogy végül kik és mit

adtak be, állítottak ki, az csak a megnyitón derült ki, lett látható.

Az én székem kiállítás (megnyitó 2013. november 19-én; a kiállításról lásd Kiss Éva írását: MI/2014/1). Erről is csak hallomás útján értesültem. Az infó: vigyek be maximum két székét. Végül 16 fő (nem csak belsőépítész, és nem csak veterán) 30 székét állították ki (nagy plakát is lett).

Ilyen ad hoc módon gyűjtött anyagokból nem lehet igazán komoly, ütős, koncepciózus, tematikus stb. kiállításokat szervezni, rendezni, de utalást, törekvést sem igen láttam erre. Az e-mailen kapott meghívók a rendező(k) személyét nem említik.

A *Kortárs belsőépítészet* kiállítás katalógusát. Arról, hogy katalógus készül, már szabályos körlevelet kaptam, pontos paraméterekkel, határidővel. Azokra számítanak, akik a 2012. őszi kiállításon szerepeltek. A kiállítást – kicsit bővítve – újra megrendezik. Indok: pályázati elszámolás miatt.

A 2014. évi *Kortárs belsőépítészet* kiállítás, finisszáz, katalógus (erről írt Tóta). A megnyitó (február 14.), a finisszáz (március 6.) és a katalógus (20 alkotó munkái) kiosztása a szokásos módon történt – semmi eltérő –, kirívó (mindenki öröme) csak a katalógus kemény borítója volt.

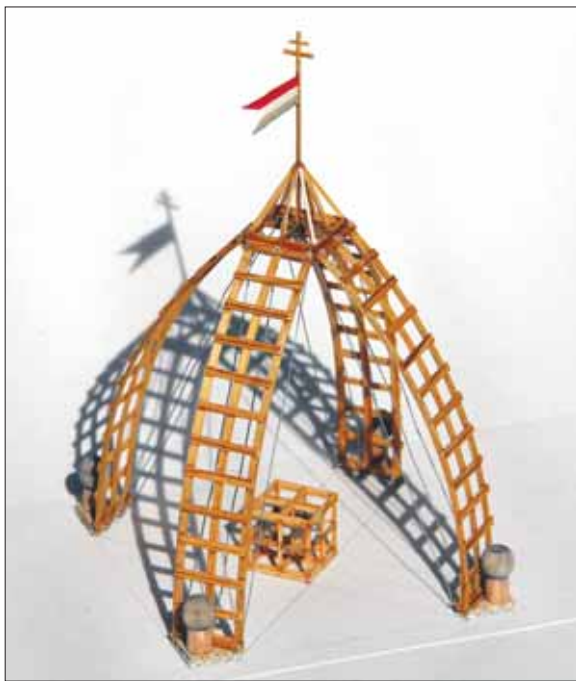
A háttérben történekekről – ötlet, koncepció, résztvevők, rendezés, pályázás, katalógus, egyebek – semmiféle információval nem rendelkezem, és ma sem rendelkezem.

Az, hogy manapság egy kiállítás megnyitójára csak a szűk szakma jön el (zömmel a kiállítók egy része), több mint elgondolkodtató. Közösen kell megoldást találnunk!

Próbálok értelmezni a dolgokat, ahogy én látom, a saját szem(üveg)emen át.

A Belsőépítész Szakosztály vezetősege – úgy látszik – több évtizedes Csipkerózsika-álmából kezd ébredezni. Az eddigi szinte semmihez képest ez a három kiállítás mégiscsak valami. Nem sikerült tökéle-

↳ **Rainer Péter: Szentélykapu (a 14. Velencei Nemzetközi Építészeti Biennále magyar pavilonja Fogadóterek pályázatára beadott, ARCUS jeligéjű pályámú 1:50-es makettje) / Péter Rainer: Sanctuary Gate (1:50 mock up of the work entered under the code word 'ARCUS' for the competition Gate of the Reception Space of the Hungarian Pavilion of the 14th International Architecture Exhibition) [2014] fenyőfa, acélbuzal, karton, textil, ragasztó; feszített íjszerkezet / pine wood, steel wire, cardboard, textile, glue; strung bow construction [10x10x16 cm]**

Fotó: Rainer Péter

tesen, istenem. Azt, hogy pontosan mi(ke)n és ki(ke)n múltott, kívülről megítélni nem tudom, inkább csak sejttem. A gondolat, hogy végre a belsőépítészek is rendezzenek kiállítást, jó. Látszik, hogy nem volt rá pénz, de az ötlettelenséget, koncepciótlanságot nem menti – reméljük, legközelebb jobb lesz. Pénz nélkül művészet jó kiállítást csinálni, pénzből nem kunszt, bár sok pénzből is lehet rosszat.

Tótának (köz)érdek(lődés)telen, koncepciótlan, semmitmondó, „semmi izgalom, kaland” stb. volt a kiállítás és a rendezése. Megértem, nagyjából egyet is értek, de...

Egy apró észrevételem van. Sok mindent (el)várok egy kiállítástól, speciel az izgalmat nem, legalábbis nem mindig, pontosabban többnyire nem. Szeretem a békét, a nyugalmat, a meghittséget, a szépet, a harmóniát és a csendet is. Sőt nemcsak szeretem, igénylem is (egyre inkább). Ezzel az izgatással, izgalomba hozással sehogy sem tudok megbarátkozni. A napi élet nekem épp elég izgalmat okoz. A csend egy nagyon fontos, érdekes és értékes valami, semmi esetre sem semmi, vagy valaminek a hiánya. Sok ember nem tud mit kezdeni a csenddel (a halállal sem), nem tud csendben maradni, nem is nagyon akar, sőt sokan egyenesen félnek a csendtől (és a haláltól is, mert nem tudják: az nem végállomás, hanem kapu, de ennek kifejtése messzire vezetne). Valami állandó háttérzaj kell, valamivel mindig zörögnek – idegesítő. A magam részéről komolyan koncentrálni – munkára, kiállításra – vagy meditálni csak teljes csendben, nyugalomban tudok. Ha egy feladat, kiállítás érdekel, és ilyen értelemben izgat is, az már más kérdés.

Ha általánosságban közlöm, hogy a honi vizuális művészet – azon belül az iparművészet, abban is különösen a belsőépítészet (és az ipari formatervezés, de ennek taglalása már igazán messze vezetne) – válságban van, nem sok újat mondok. De ha megpróbálok kicsit kifejteni, árnyalni (e cikk szűkös terjedelméhez mérten), akkor már kezd érdekessé válni a dolog – a benne élők, tevékenykedők többségének pedig egyre elkeserítőbbé, elviselhetlenebbé (hisz erre, ennek jobbítására tették fel az életüket).

Hogy a tulajdonképpeni magyar belsőépítészet mikor fogant, született meg, vált el az építészettől, lett

önállóvá, erősödött meg, érte el fénykorát, majd a második világháború után mit produkált, azt – ha a nagyközönség nem is – a szakma valamirevaló művelője tudja, ismeri, legalábbis tudnia kellene. Nem mellékesen azt is, hogy e hatalmas és nagy értékű produktum nap mint nap fogy, pusztul, pontosabban tönkretesszük, elpusztítjuk, megsemmisítjük. Ez nem (csak) műemlékvédelem kérdése, hiszen a magyar tárgykultúra szisztematikus megsemmisítése folyik. Erre semmiféle mentség nincs. Hogy ezt tudatlanságból, butaságból vagy tudván tudva teszik, tesszük – a végeredményt tekintve – egyre meggy.

Ezt az eszement értékpusztítást, rombolást, pazarlást és szennyezést közös akarattal meg kell fékezni, meg kell állítani! Mindent meg kell tennünk kultúránk, értékeink megmentéséért, továbbhagyományozásáért! Célt érni azonban csak összefogva tudunk!

Hogy az utóbbi évtizedekben – a gyengülő kommunizmus, szocializmus és az erősödő (vad)kapitalizmus időszakában – howá sülyedt-tűnt, sülyesztettük-tüntettük, hagytuk sülyeszteni-eltűn(tet)ni szeretett szakmánkat (életünket, hazánkat), ez, ennek feltárása, kielemezése, a kiút meglelése az egyik legfontosabb, legegétőbb közös feladatunk!

Szaktánk szekerei – Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete (MAOE), MKISZ, Magyar Belsőépítészek Egyesülete (MABE), Budapesti Építész Kamara (BÉK) stb. – már szemlátomást nem tudnak az eddigi kerékvágásban és úton tovább haladni. A huszonegyedik órában vagyunk! Lépní, váltani kell! Szekeret, kerékvágást, utat, vagy mindet, minél előbb, mielőtt késő lesz!

Szaktánk problémái, sebei: képzés; továbbképzés; diploma; szerzői jog; jogosultság; egzisztencia; identitástudat; szakmagyakorlás; díjszámítás; elismertség; (Tóta által is citált) építész, belsőépítész, lakberendező (érdek)ellentéte; megosztottság; egymást közömbösítő, kioltó szakmai, érdekvédelmi szervezetek; kritika vagy annak hiánya; stb.; stb.

Azt az igazságot, ami Ferenc József királyunk jelmondata volt: viribus unitis (egyesült erővel), végre meg kellene fogadnunk! Csak együtt vagyunk hatékonyak, tudunk célt érni!

Az egész emberiség válságban van. Nem az elhúzó-

dó gazdasági válság a legfőbb baj, hanem az erkölcsi, etikai, értékrendi válság. Itt, és elsősorban magunkban kell rendet tennünk, megtisztulnunk, addig nem várható rend, megtisztulás más területeken sem.

Csak semmi pesszimizmus, semmi elkeseredés, van mit tennünk, és lesz mit tennie a jövő nemzedékének is. Tegyük a dolgunkat jobban, hatékonyabban a kö-zért, magunkért.

RAINER PÉTER
belsőépítész

Hibagazítás: 2014/4. számunkban Tóta József Belső-építészek egymás közt című cikkében tévesen áll, hogy „az MKISZ (Magyar Képzőművészek és Iparművészek

Szövetsége), a Képzőművészeti Alap egyik utódszerveze-te...” Az MKISZ a rendszerváltás óta „a kiemelkedő mű-vészeti tevékenységet folytató képzőművészek, iparművészek, tervezőművészek, restaurátorok, művészettörténészek és művészeti írók szervezett együttműködésének” helyszíne.

A vitát a belsőépítészet helyzetéről, gondjairól folytatni szeretnénk. Célunk nem az értékek lerombolása, eltörlése, hanem az, hogy a szakma résztvevőinek jogos, vagy vélt sérelmeit, észrevételeit, panaszait közvetítsük, még akkor is, ha azok olykor túllontul szenvedélyesek. Lapunk az ér-tékek megmentéséért, újraértelmezéséért küzdőknek sze-retne segíteni.

(A szerk.)

Olga K. Ninkov – Ljubica Vuković Dulić: Secesija u subotičkim javnim zbirkama / Szecesszió a szabadkai közgyűjteményekben

■ Az Osztrák–Magyar Monarchia élénk művészeti kapcsolatait és utóéletét számomra azok a nagyméretű, maszkos, kék színű Zsolnay vázák szimbolizálják, amelyek Bécsben a Donaukanal egyik partszakaszát, s Szabadka fürdővárosában, Palicson a sétányt díszítették, s maradt belőlük példány Pécssett is.¹ Felállításuk ideje egybeesett a szecesszió kibontakozásával, mely nem csupán Budapestet, hanem a vidéket is széles körben érintette, s ennek köszönhető, hogy Szabadka nemcsak Kosztolányi Dezső, Brenner József, alias Csáth Géza szülővárosaként, hanem a szecessziós építészet egyik kiemelkedő jelentőségű együtteseként is ismert. Az utóbbi években egymás után jelentek meg a város neves épületeit, s gyűjteményeit bemutató tanulmányok. A város első szecessziós épületét, egy holdsarlós akttal díszített lakóházat (sajnos, 2010-ben lebontották) Raichl Ferenc építette, akinek nevét és tevékenységét szinte a teljes ismeretlenségből az 1970-es években Duranci Béla művészettörténész emelte ki. Csáth Géza képzőművészeti munkásságát is feldolgozták. Legutóbb földesi orvosi naplójának rajzairól készült kiadvány.² Kiállításokon is bemutat-

ták, Budapesten a Közép-európai Kulturális Intézetben, Szabadkán a Városi Könyvtárban. 2012-ben reprezentatív könyv dolgozta fel a Komor Marcell és Jakab Dezső tervezte százéves Városházát, s az általuk tervezett zsinagógáról is készültek tanulmányok. A legfrissebb kiadvány Olga Kovačev Ninkov (Ninkov K. Olga) és Ljubica Vuković Dulić *Szecesszió a szabadkai közgyűjteményekben* című, kétnyelvű (szerb és magyar) kötete.

A több száz tárgyat felsorakoztató, gazdagon illusztrált, képes katalógussal kísért könyv elsősorban a *Szabadkai Városi Múzeum* anyagán alapul, de más közgyűjtemények, levéltárak és visszaemlékezések adatait is tartalmazza. Gazdag képző- és iparművészeti, valamint fotótörténeti anyagon át idézi fel Szabadka művészeti és kulturális életét. Nemcsak művészettörténeti elemzés, hanem kultúrtörténeti feldolgozás is, egy feltörekvő, gazdagodó, az 1900-as években óriási ütemben fejlődő város virágkora bontakozik ki a tanulmányokból.

A Vágó testvérek által tervezett *Szabadkai Városi Múzeum* eredetileg lakóház volt, Dömötör Miksa

Faragó Géza: Törley pezsgő – számolócédlula / Géza Faragó: Törley champagne. Sales slip
A grafikai megoldás Faragó Géza 1909-es plakátja alapján készült, nyomda: Kunossy Műintézet, Budapest (Városi Múzeum, Szabadka) / Graphic design after Géza Faragó's poster of 1909. Printed in Kunossy Műintézet, Budapest (Municipal Museum, Subotica/Szabadka) [13,3x6,7 cm]

Fotó: a könyvből